

İzmir'de tarım alanının yaklaşık yarısı sulanmaktadır. Aslında aktif sulanabilir alan 242 bin Ha'dır. Ancak, ekilen ürünlerin yapısı itibariyle sulanan alan yaklaşık 182 bin Ha olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 2. Tarım Alanı Sulama Durumu (Birim:Ha)

Yıllar	Toplam Tarım Alanı (ha)	Sulanan Alan	Sulanmayan Alan	Aktif Sulanabilir Alan
2000	363.763	174.847	188.916	229.233
2001	367.873	179.209	188.664	229.344
2002	366.464	179.973	186.491	229.986
2003	366.464	178.948	187.527	241.564
2004	359.147	181.754	177.393	242.014

Kaynak: İzmir İl Tarım Müdürlüğü kayıtları.

Son 5 yıllık dönemde aktif sulama kapasitesi % 5 artmış durumdadır.

İlde sulama imkanının bulunması; bitkisel ürün çeşitliliğini de beraberinde getirmektedir. İzmir'de halen 95 tür bitkisel ürün üretimi yapılmaktadır.

Tarla bitkilerinden buğday, pamuk, tütün, patates ve silajlık mısırın ekim alanları ve üretimlerine ilişkin gelişmeler çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3. Bazı Tarla Bitkilerinin Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları

Ürünler	2001		2002		2003		2004		2005	
	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)
Buğday	53.186	185.812	49.330	176.082	49.351	168.070	49.345	178.661	51.078	177.206
Pamuk	65.463	204.708	60.308	188.788	57.388	185.474	50.278	162.585	43.244	156.907
Tütün	15.457	12.047	13.214	9.666	11.753	8.659	10.390	7.589	8.687	6.408
Mısır Silajı	-----	-----	13.090	582.030	18.136	890.658	23.087	1.184.829	23.912	1.154.675

Kaynak: İzmir İl Tarım Müdürlüğü kayıtları.

Son 5 yıllık dönemde ekiliş alanları;

- Buğdayda 53 bin ha'dan 51 bin Ha'a ,
- Pamukta 65 bin Ha'dan 43 bin Ha'a,
- Tütünde 15 bin Ha'dan 8,6 bin Ha'a gerilemiştir.

Pamukta gerilemenin nedeni, üreticinin bu üründen umduğu geliri elde edememesi dolayısıyla alternatif ürünlere yönelmesidir.

Tüketimde talep artışı ve üretimin prim ile desteklenmesine rağmen durum değişmemiştir.

Tütünde ise desteklemenin kaldırılmasının ardından; üretimin ağırlıklı olarak sözleşmeye dayandırılmış olması ekim alanlarında daralmayı beraberinde getirmiştir.

Mısır silajı ekim alanı ise ilimizde 2002 yılında 13 bin Ha'dan 2005 yılında 24 bin Ha'a yükselmiştir. Bu artışta özellikle hayvancılığa ve yem bitkilerine verilen teşvikler etkili olmuştur.

Sebze üretimi tek yıllık hatta birkaç aylık üretim dönemleri kapsadığı için genel olarak üretim miktarları kolayca değişebilir bir yapı göstermektedir.

Nitekim, karpuz ve domates üretim alanları son 5 yılda dalgalı bir yapı göstermiştir.

Çizelge 4. Bazı Sebzelerin Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları

Ürünler	2001		2002		2003		2004		2005	
	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)	Ekiliş Alanı (ha)	Üretim (ton)
Karpuz	9.934	370.420	10.386	383.960	10.091	375.555	9.006	324.097	9.467	352.544
Domates	10.867	504.206	11.672	582.195	12.558	614.558	11.970	553.575	12.748	589.884
Enginar	898	12.528	907	12.652	955	13.030	979	13.492	984	16.144
Hıyar*	3.360	57.012	3.372	55.632	3.659	59.721	3.892	67.736	4.274	73.240
Biber (salçalık)	2.783	81.135	2.975	86.250	3.049	82.335	2.854	75.251	3.074	83.051

*Açıkta üretim dikkate alınmıştır.

Kaynak: İzmir İl Tarım Müdürlüğü kayıtları.

Enginar, hıyar ve salçalık biber üretiminde ise artış sözkonusudur. Bu artışlar sırasıyla, % 9, % 27 ve % 10 şeklinde gerçekleşmiştir.

Özellikle enginarda tüketim artışı yanında hem bu üründe hem de salçalık biberde gıda sanayii talebinin artışı da etkili olmuştur.

Çizelge 5. Bazı Türler İtibariyle Meyve Veren Ağaç sayıları ve Üretim Miktarları

Meyveler	2001		2002		2003		2004		2005	
	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretim (ton)	Meyve veren ağaç sayısı	Üretim (ton)	Meyve veren ağaç sayısı	Üretim (ton)	Meyve veren ağaç sayısı	Üretim (ton)	Meyve veren ağaç sayısı	Üretim (ton)
Zeytin	12.258.410	37.543	12.328.510	332.778	12.302.020	41.199	12.825.470	244.086	12.033.320	76.520
İncir	1.281.990	35.163	1.248.480	23.771	1.255.150	32.420	1.262.960	36.784	1.266.960	36.845
Üzüm* (hektar)	17.957	146.842	22.261	175.580	22.307	196.260	21.784	192.617	22.164	191.836
Mandarin	1.321.550	97.441	1.340.246	84.411	1.436.066	72.999	1.426.556	114.056	1.443.336	94.925
Kiraz	1.118.275	31.754	1.127.005	27.489	1.136.005	32.962	1.138.705	33.049	1.198.205	34.812
Şeftali	1.131.590	43.417	1.125.890	43.421	1.196.550	45.734	1.267.900	48.561	1.371.230	52.513

Kaynak: İzmir İl Tarım Müdürlüğü kayıtları.

*Çekirdeksiz üzüm

İzmir'de meyve veren yaklaşık 12 milyon adet zeytin, 1,2 milyon adet incir, 1,4 milyon adet mandarin, 1,1 milyon adet kiraz, 1,3 milyon adet şeftali ve 22 bin hektar çekirdeksiz kuru üzüm bulunmaktadır.

Son yıllarda özellikle zeytin fidanı dikimleri yoğundur. Nitekim, 2000 yılında yaklaşık 520 bin adet olan meyve vermeyen ağaç sayısı yeni dikimler sonucu 2004 yılında 995 bin adede yükselmiştir. Bağ dikimlerinin de yoğun olduğu yetkililerce ifade edilmektedir.

Ayrıca, bilindiği gibi İzmir; organik tarımın beşiği konumundadır. İlk organik üretim çekirdeksiz kuru üzüm ile 1980'li yılların ortalarında İzmir'de başlamıştır.

Günümüzde İzmir'de 1,224 çiftçi, yaklaşık 10 bin Ha'lık alanda organik tarım yapmaktadır. Üretilen ürünlerin yaklaşık % 90'ı da ihraç edilmektedir.

Özellikle Tahtalı Havzasında organik tarımın yaygınlaştırılması halinde gerek çiftçi ve ürün gerekse organik tarım alanlarının ve ihracatının artması beklenmektedir.

İzmir'de açıkta bitkisel ürün üretimi yanında cam ve plastik seralarda örtü altı tarımı da yapılmaktadır.

Çizelge 6. İzmir İli Sera Varlığı (Birim:Da)

	2001	2002	2003	2004	2005
Sebze ve Meyve	6.265	7.119	7.047	7.587	7.834
Süs Bitkileri	2.834	2.813	2.843	3.212	3.416

Kaynak: İzmir İl Tarım Müdürlüğü kayıtları.

Yaklaşık 8 bin Da'lık sebze ve meyve serası ile 3,5 bin Da'lık süs bitkileri serası bulunmaktadır.

Son beş yıllık dönemde gerek meyve ve sebze gerek süs bitkileri sera alanlarında artış görülmektedir. Bu artış sebze ve meyvede % 25, süs bitkilerinde de % 20 oranında gerçekleşmiştir.

Diğer yandan İzmir'de 13 tür hayvan yetiştiriciliği söz konusudur. Bunlardan en yaygın olanları kuşkusuz sığır, koyun ve keçidir.

Elde edilen son verilere göre ilimizde yaklaşık 264 bin baş sığır, 445 bin baş koyun, 186 bin baş keçi bulunmaktadır.

İlimizde bazı hayvan türlerine ilişkin gelişmelerin yer aldığı tablodan da anlaşıldığı üzere 2000-2004 döneminde koyun varlığı azalırken sığır ve keçi varlığı dalgalı bir seyir göstermiştir.

**Çizelge 7. İzmir İli'nde Yetiştirilen Bazı Hayvan Türlerindeki Gelişmeler
(Birim: Baş)**

Türler	2000	2001	2002	2003	2004
Sığır	240.370	230.570	228.534	241.093	264.087
Koyun	478.318	469.035	454.318	457.603	447.865
Keçi	180.300	183.890	170.783	178.420	186.101

Kaynak: İzmir İl Tarım Müdürlüğü kayıtları.

Yine aynı dönemde kırmızı et üretimi yaklaşık 36 bin tondan 27 bin tona gerilemiş, süt üretimi ise 505 bin ton'dan 700 bin tona yükselmiştir. Süt üretimindeki artışta süte verilen teşviklerin, yem bitkileri üretiminde ve ırk kalitesindeki gelişmelerin etkili olduğu söylenebilir.

İlin su ürünleri üretimine bakıldığında deniz balıkları, iç su balıkları ve kültür balıkları olmak üzere toplam üretim 20 bin ton civarındadır.

Çizelge 8. Su Ürünleri Üretimi (Birim: Ton)

	2000	2001	2002	2003	2004
Deniz Balıkları	15.506	12.777	12.483	11.679	12.432
Diğer Deniz Balıkları	563	645	656	609	642
İçsu Balıkları	53	64	63	53	58
Kültür Balıkları	3.811	4.435	4.699	9.453	7.153
Toplam	15.933	17.924	17.901	21.794	20.285

Kaynak: İzmir İl Tarım Müdürlüğü kayıtları.

Su ürünleri üretiminin son beş yıllık gelişimine bakıldığında, üretim miktarının % 27 oranında arttığı görülmektedir.

Bu artışta en büyük etken sözkonusu dönemde kültür balığı üretiminin %87 oranında artması olmuştur.

30 Haziran 2005 tarihi itibarı ile ilimizdeki toplam kültür balıkçılığı işletme (ağ kafes + kuluçkahane) sayısı 72 adettir.

Ayrıca aynı yıl içinde az sayıda örneği bulunan 1 adet 1.000 ton/yıl kapasiteli midye üretim tesisi faaliyete geçmiştir.

İlde örgütlenme bilincinin bir sonucu olan kooperatif sayısı 279 adettir.

Bunlardan 147 adedi **Tarımsal Kalkınma Kooperatifi**, 91 adedi sulama kooperatifi, 41 adedi de su ürünleri kooperatifidir.

Kooperatifçilik faaliyetleri büyükbaş hayvancılık ve zeytinyağı üretimi konularında yoğunlaşmış durumdadır.

Ancak genel olarak siyaset bulaştırıldığı gerekçesiyle üreticiler kooperatiflere sahip çıkmamakta ve kooperatifler aktif çalışmamaktadır.

Ayrıca ilde,

- İzmir Köy-Koop Birliği,
- İzmir Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği,
- İzmir Hayvancılık Kooperatifleri Birliği
- İzmir Sulama Kooperatifleri Birliği olmak üzere 4 adet Kooperatifler Birliği
- 4631 Sayılı Hayvan Islah Kanunu' na göre kurulan İzmir İli Arı Yetiştiricileri Birliği, İzmir İli Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği ve İzmir İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği,
- 5200 Sayılı Üretici Birlikleri Yasasına göre kurulan İzmir Su ürünleri Yetiştiricileri Birliği, Tire İlçesi Süt Üreticileri Birliği

faaliyet göstermektedir.

Tüm tarımsal faaliyetler sonucunda İzmir'in 2005 Yılı itibariyle elde ettiği gelir 3 milyar YTL seviyesindedir.

Çizelge 9. İzmir İlinin 2005 Yılı İtibariyle Tarımsal Üretim Değeri

ÜRÜN GRUPLARI	ÜRETİM DEĞERİ (YTL)	%
Tarla Ürünleri	520.898.524,00	17,1
Sebzeler	755.656.075,00	24,9
Meyveler	614.334.135,00	20,2
Süs Bitkileri (Kesme Çiçekçilik)	92.799.335,00	3,1
Bitkisel Üretim Toplam	1.983.688.069,00	65,3
Et	453.536.730,00	14,9
Süt	339.602.147,00	11,2
Yumurta	89.304.800,00	2,9
Bal+Balmumu	16.777.046,00	0,6
Yapağı+Kıl	779.277,00	0,0
Hayvansal Üretim Toplam *	900.000.000,00	29,6
Deniz Balıkları	37.035.000,00	1,2
Diğer Deniz Ürünleri	5.038.000,00	0,2
İçsu balıkları	154.000,00	0,0
Kültür Balıkları	111.734.000,00	3,7
Su Ürünleri Üretimi Toplam	153.961.000,00	5,1
TOPLAM	3.037.649.069,00	100,0

Kaynak: İzmir İl Tarım Müdürlüğü kayıtları.

*2005 yılı hayvancılık istatistikleri kesinleşmediği için 2004 yılına ait hayvansal üretim değerleri kullanılmıştır.

Tarımsal üretimden elde edilen gelirden yaklaşık % 65 ile bitkisel üretim birinci sıradadır. Bitkisel üretimde ise yaklaşık 756 milyon YTL ile sebzeler birinci, 614 milyon YTL ile sebzeler ikinci, 521 milyon YTL ile tarla ürünleri üçüncü, 93 milyon YTL ile de kesme çiçekçilik dördüncü sırada yerini almış durumdadır.

Elde edilen gelirden yaklaşık % 30 payı ile ikinci sırada yer alan hayvansal üretimde 454 milyon YTL ile et ilk sıradadır. İkinci sırada bulunan sütten elde edilen gelir ise yaklaşık 340 milyon YTL civarındadır.

Yapılan değerlendirmelerden de anlaşıldığı üzere İzmir; tarım potansiyeli açısından oldukça şanslıdır.

Çünkü; coğrafi yapısı ve iklim özellikleri bir çok bitki türünün yetişmesine uygun bir ortam sağlamaktadır.

Ayrıca sektörün ilimiz açısından değerlendirildiğinde avantajları vardır.

Tarım arazilerinin yaklaşık yarısı sulanmaktadır.

İklim koşulları, 4 mevsim üretim için uygundur.

Kaldı ki sahip olduğumuz jeotermal kaynaklar ile seralar daha düşük maliyetlerle ısıtılacağından daha ucuz maliyetlerle dünya piyasalarına girme şansımız oldukça yüksektir.

Çiftçilerimizin % 70'i örgütlüdür ve eğitim seviyesi ve bilinç düzeyi yüksektir.

İlimizde bir liman bulunması ve havayolları şirketi kurulması ihraç şansını arttırmaktadır.

Organik ürün üretimi konusunda ilimiz tecrübelidir ve Tahtalı Havzası gibi değerlendirilmesi gereken büyük bir potansiyel alanımız vardır.

Türkiye'deki kesme çiçekçiliğin yaklaşık % 50'si ilimizde üretilmektedir.

Kısaca; ilimizde üretim sorunu bulunmamaktadır.

Ancak sahip olunan potansiyelin yeterince değerlendirildiğini söylemek pek mümkün değildir.

Mevcut potansiyelin değerlendirilebilmesi açısından; sektörün sanayi, özellikle gıda sanayii ile entegrasyonunun artırılması gerekmektedir.

AR&GE BÜLTEN

ARAŞTIRMA VE MESLEKLERİ GELİŞTİRME MÜDÜRLÜĞÜ
2006 NİSAN

Bu alana yapılacak yatırımlarla birlikte, sektörün katma değeri yüksek ürünler ihraç etme şansı artacak ve ülkemiz ihracat gelirleri yükselecektir.

Ayrıca Türkiye, dökme ürün ihracatı yerine markalı ürünlerle dünya piyasasına gireceğinden, hak ettiği itibarı da kazanabilecektir.